

Určovací žaloba

Je-li úspěšné uplatnění návrhu na určení existence právního vztahu v řízení před správním orgánem ve sporu vyplývajícím z občanskoprávních, pracovních, rodinných nebo obchodních vztahů, podmíněno existencí naléhavého právního zájmu, zkoumá splnění této podmínky i soud v řízení podle části páté o. s. ř. a splněna musí být v době rozhodování soudů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 23 Cdo 1634/2022-303 ze dne 21.6.2023)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobce M. Ch., narozeného XY, bytem v XY, zastoupeného Mgr. R.M., advokátem se sídlem v H.K., za účasti účastnice 1) ČEZ Distribuce a.s., se sídlem v D., zastoupené JUDr. Ing. P.P., Ph.D., advokátem se sídlem v Ú., a účastnice 2) Technistone a.s., se sídlem v H.K., zastoupené JUDr. L.Ř.S., advokátkou se sídlem v P., o žalobě podle části páté občanského soudního řádu o nahrazení rozhodnutí správního orgánu, vedené u Okresního soudu v Děčíně pod sp. zn. 13 C 90/2018, o dovolání účastnice 1) proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 11. 2021, č. j. 14 Co 136/2021-274, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se domáhal nahrazení rozhodnutí Energetického regulačního úřadu (dále jen „ERÚ“) ze dne 29. 11. 2017, č. j. 07137-69/2015-ERU, ve spojení s rozhodnutím Rady Energetického regulačního úřadu (dále jen „Rada“) ze dne 12. 6. 2018, č. j. 07137-81/2015-ERU, kterým bylo k návrhu ČEZ Distribuce a. s., ze dne 30. 7. 2015 určeno, že ČEZ Distribuce a.s. není povinna ve prospěch žalobce zajišťovat připojení nebo přístup k distribuční soustavě na základě rozhodnutí Energetického regulačního úřadu ze dne 30. 10. 2009, č. j. 04597-9/2009-ERU, jímž byl stanoven obsah smlouvy o připojení pro odběrné místo připojené ze sítě vysokého napětí. Navrhoval, aby návrh ČEZ Distribuce a.s. byl zamítnut. Měl za to, že v průběhu řízení před správními orgány došlo k procesním pochybením a bylo rozhodnuto na základě nesprávných skutkových a právních závěrů.

2. Podle účastnice 1) Rada věc posoudila zákonně, v jejím rozhodnutí účastnice 1) nehledala podstatné vady a měla za to, že nebyl dán důvod k nahrazení rozhodnutí.

3. Účastnice 2) považovala spor za bezpředmětný, neboť odpadl právní důvod sporu. Objekt trafostanice byl převeden na skladovací prostory a proběhla změna jeho užívání.

4. ERÚ odkázal na rozhodnutí vydaná v rámci správního řízení.

5. Okresní soud v Děčíně rozsudkem ze dne 11. 3. 2021, č. j. 13 C 90/2018-227, žalobu zamítl (výrok I) a uložil žalobci povinnost zaplatit účastnicím 1) a 2) náhradu nákladů řízení (výrok II a III).

6. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce žalobu podal ve stanovené dvouměsíční lhůtě podle § 247 odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Žalobu shledal podle § 247 odst. 2 o. s. ř. přípustnou, neboť proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně podal žalobce včas rozklad jakožto řádný opravný prostředek a v řízení před

správním orgánem tak využil všechny řádné opravné prostředky.

7. Dále se zabýval otázkou, zda účastnice 1) byla povinna zajišťovat žalobci připojení k distribuční soustavě či zda tato její povinnost zanikla. Dospěl k závěru, že v důsledku marného uplynutí lhůty 60 měsíců od termínu připojení podle rozhodnutí ERÚ ze dne 30. 10. 2009, č. j. 04597-9/2009-ERÚ, pro uzavření smlouvy o přenosu či distribuci elektřiny, zanikla rezervace příkonu pro odběrné místo žalobce ke dni 22. 3. 2015. Bez ní nebylo možné odběrné zařízení k síti připojit, nadto žalobce ani odběrným zařízením nedisponoval, neboť trafostanice, do které mělo být připojení zajišťováno, nebyla odběrným zařízením. Navíc došlo ke změně vlastníka předmětné trafostanice, její vlastníci se stala společnost Technistone a. s., která změnila způsob využití objektu trafostanice na skladovací prostory a zřízení odběrného místa pro tento objekt nežádala. Odpadl tak předmět řízení a žalobce se nemohl domáhat zajištění připojení nebo přístupu k distribuční soustavě. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že správní orgán rozhodl o návrhu účastnice 1) správně a žalobu zamítl.

8. Krajský soud v Ústí nad Labem v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I změnil tak, že a) se návrh společnosti ČEZ Distribuce a. s. ze dne 30. 7. 2015, kterým se domáhala určení, že není povinna zajišťovat připojení nebo přístup k distribuční soustavě na základě rozhodnutí Energetického regulačního úřadu ze dne 30. 10. 2009, č. j. 04597-9/2009-ERU, jímž byl stanoven obsah smlouvy o připojení pro odběrné místo připojené ze sítě vysokého napětí, zamítá, b) společnost ČEZ Distribuce a. s. je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů správního řízení 3 662 Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku, c) společnost ČEZ Distribuce a. s. je povinna zaplatit společnosti Technistone a. s. na náhradě nákladů správního řízení 2 662 Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám její zástupkyně JUDr. L.S. (první výrok), rozhodl, že jeho rozsudkem se nahrazuje rozhodnutí Energetického regulačního úřadu ze dne 29. 11. 2017, č. j. 07137-69/2015-ERU, a rozhodnutí Rady Energetického regulačního úřadu ze dne 12. 6. 2018, č. j. 07137-81/2015-ERU (druhý výrok), a že mezi žalobcem a účastnicí 1) nemá žádný z nich právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně (třetí výrok), uložil účastnici 1) povinnost zaplatit účastnici 2) náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně (čtvrtý výrok), účastnici 1) zaplatit žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení (pátý výrok) a účastnici 1) zaplatit účastnici 2) náhradu nákladů odvolacího řízení (šestý výrok).

9. Odvolací soud shledal pravomoc ERÚ k projednání a rozhodnutí o návrhu účastnice 1) založenou § 17 odst. 7 písm. c) zákona č. [458/2000](#) Sb., energetického zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „e. z.“). Řízení před ERÚ považoval za sporné správní řízení podle § 141 zákona č. [500/2004](#) Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „spr. ř.“), neboť šlo o spor o připojení podle § 17 odst. 7 písm. c) e. z. mezi dvěma účastníky, byť se v řízení před ERÚ projevil v podobě požadavku na určení (ne)existence právního vztahu. Ztotožnil se s názorem Rady, že předmětem řízení byl požadavek na určení (ne)existence právního vztahu, jemuž bylo lze vyhovět pouze, pokud měl navrhovatel na požadovaném určení naléhavý právní zájem. Ten měl mimo jiné tehdy, bylo-li možné požadovaným určením dosáhnout odstranění stavu nejistoty v právním vztahu.

10. Dále odvolací soud vyšel z toho, že v projednávané věci se ve správním řízení účastnice 1) v postavení navrhovatelky domáhala určení, že není povinna zajišťovat ve prospěch žalobce připojení nebo přístup k distribuční soustavě, s tím, že jí tato povinnost byla uložena rozhodnutím ERÚ ze dne 30. 10. 2009, č. j. 04597-13/2009-ERU, kterým byla mezi žalobcem a účastnicí 1) stanovena smlouva o připojení. Z hlediska existence naléhavého právního zájmu na požadovaném určení považoval odvolací soud za významné, že rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 11. 12. 2020, č. j. 19 C 43/2010-533, jenž byl potvrzen rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 4. 2021, č. j. 20 Co 84/2021-562, a nabyl právní moci 11. 5. 2021, bylo rozhodnutí ERÚ ze dne 30. 10. 2009, č. j. 04597-9/2009-ERU, zrušeno a žádost navrhovatele M.Ch. (zde žalobce) o stanovení smlouvy o připojení zamítnuta. Bylo-li rozhodnutí ERÚ ze dne 30. 10. 2009, č. j. 04597-9/2009-ERU, kterým byl stanoven obsah smlouvy o připojení, nahrazeno v řízení podle části páté o. s. ř.

rozhodnutím soudu tak, že byl návrh žalobce na stanovení obsahu smlouvy pravomocně zamítnut, byla nejistota ve vztahu mezi účastníky ohledně existence povinnosti účastnice 1) nadále zajišťovat pro žalobce připojení nebo přístup k distribuční soustavě podle uvedeného rozhodnutí odstraněna, a proto na požadovaném určení nadále nebyl dán naléhavý právní zájem. Již z tohoto důvodu nebylo lze návrhu účastnice 1) vyhovět, aniž bylo třeba se zabývat dalšími žalobcem v odvolání uvedenými námitkami, neboť by to nemohlo vést k vydání jiného rozhodnutí ve věci.

II. Dovolání a vyjádření k němu

11. Proti rozsudku odvolacího soudu podala účastnice 1) včasné dovolání směřující proti výrokům prvnímu a druhému.

12. Uvedla, že zánik naléhavého právního zájmu v době soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nemůže být rozhodným, natož jediným důvodem pro nahrazení rozhodnutí správního orgánu, pokud v době rozhodování správního orgánu naléhavý právní zájem existoval, neboť vykonatelnost a právní moc rozhodnutí správního orgánu není pozdějším zánikem naléhavého právního zájmu dotčena, přičemž tato otázka nebyla v rozhodování Nejvyššího soudu vyřešena.

13. Naléhavý právní zájem na rozhodnutí o určovacím návrhu trval po celou dobu správního řízení, účastnice 1) neměla důvod vzít návrh zpět, a trval i po dobu řízení před soudem prvního stupně. Podle účastnice 1) mohly být rozhodné skutečnosti uvedeny a důkazy k jejich prokázání označeny nejpozději do skončení přípravného jednání, popř. do uplynutí lhůty, která byla poskytnuta k doplnění tvrzení o skutečnostech významných pro věc, tj. včetně tvrzení o existenci naléhavého právního zájmu. V této lhůtě žádné změny ohledně naléhavého právního zájmu nenastaly. I kdyby byly splněny zákonné předpoklady k možnosti přihlížet k později uvedeným skutečnostem nebo důkazům, nenastaly tyto skutečnosti ani po uplynutí uvedené lhůty. Rozhodnutí soudu prvního stupně tedy bylo i ve smyslu právního názoru odvolacího soudu věcně správné a odvolací soud je měl potvrdit. Jediným důvodem změny rozhodnutí soudu prvního stupně odvolacím soudem byla pozdější ztráta naléhavého právního zájmu ve věci. Protože dle právního názoru odvolacího soudu přestal trvat naléhavý právní zájem až v době odvolacího řízení, nemohla účastnice 1) s tímto soudním řízením o odvolání žalobce disponovat. Pokud byl odvolací soud opačného názoru, měli být účastníci odvolacím soudem o takovém možném postupu poučeni. Přesto odvolací soud rozhodl k tíži účastnice 1), jak ve věci samé, tak o nákladech řízení, s tím, že žalobce byl zcela úspěšný. Kdyby odvolací soud hypoteticky rozhodl do 11. 5. 2021, byl by žalobce zcela neúspěšný. Výklad, podle kterého by byla úspěšnost žalobce závislá na rychlosti rozhodování odvolacího soudu, účastnice 1) považuje za nepřijatelný. Navíc žalobce podal proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 4. 2021, č. j. 20 Co 84/2021-562, od kterého byl odvozen zánik naléhavého právního zájmu, dovolání, o němž nebylo rozhodnuto. Není proto vyloučeno, že bude rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušen a tím obnoven naléhavý právní zájem v předmětné věci. V takovém případě by byl napadený rozsudek nezákonný s tím, že bylo namístě, aby rozhodnutí soudu prvního stupně bylo potvrzeno. Odvolací soud svým rozhodnutím nepřijatelným způsobem učinil řízení vedené před „hradeckými soudy“ a předmětné soudní řízení řízeními akcesorickými. Bez přihlídnutí k této argumentaci ad absurdum by tak byl na místě návrh, aby napadený rozsudek byl zrušen a případně věc vrácena odvolacímu soudu do doby, než bude rozhodnuto o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové.

14. Účastnice 1) navrhla, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

15. Žalobce ve vyjádření k dovolání uvedl, že s ohledem na zrušení rozhodnutí ERÚ, kterým byl

stanoven obsah smlouvy o připojení, nemohl odvolací soud rozhodnout jinak. Podle žalobce nemohl odvolací soud potvrdit rozhodnutí soudu prvního stupně z mnoha důvodů, zejm. poukázal na to, že v odvolání namítal, že se žalobou nedomáhal, aby soud nahradil rozhodnutí Rady v tom smyslu, že účastnice 1) je povinna ve prospěch žalobce zajišťovat připojení nebo přístup k distribuční soustavě, a že návrhu na určení neexistence povinnosti účastnice 1) nemohlo být vyhověno ani ve správním řízení, ani v řízení před soudem pro nedostatek věcné pasivní legitimace žalobce a neprokázání naléhavého právního zájmu. Žalobce namítl, že pro rozhodnutí dovolacího soudu je rozhodující stav v době vydání napadeného rozsudku, zásah dovolacího soudu by byl zneužitím mimořádného opravného prostředku na úkor žalobce a účastnice 2), a dále že účastnice 1) nevymezila způsobilý dovolací důvod. Navrhl, aby dovolací soud dovolání odmítl, popř. zamítl.

16. Účastnice 2) se k dovolání nevyjádřila.

III. Přípustnost dovolání

17. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

18. Dovolací soud shledal dovolání přípustným, neboť účastnicí 1) vymezená otázka okamžiku, k němuž je v řízení podle části páté o. s. ř. posuzována existence naléhavého právního zájmu navrhovatele na určení právního vztahu, dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena.

IV. Důvodnost dovolání

19. Dovolání není důvodné.

20. Odvolací soud v projednávané věci uzavřel, že požadavku na určení (ne)existence právního vztahu lze vyhovět, jen má-li navrhovatel na požadovaném určení naléhavý právní zájem, a že v době rozhodování odvolacího soudu naléhavý právní zájem účastnice 1) na požadovaném určení dán nebyl. Tyto závěry nebyly dovoláním zpochybněny a dovolací soud z nich vychází.

21. Podle § 153 odst. 1 o. s. ř. soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu věci.

22. Podle § 154 odst. 1 o. s. ř. pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení.

23. Podle § 244 odst. 1 o. s. ř. rozhodl-li orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, orgán zájmové nebo profesní samosprávy, popřípadě smírcí orgán zřízený podle zvláštního právního předpisu (dále jen „správní orgán“) podle zvláštního zákona o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá ze vztahů soukromého práva (§ 7 odst. 1), a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení.

24. Podle § 250i o. s. ř. soud žalobu zamítne, dospěje-li k závěru, že správní orgán rozhodl o sporu nebo o jiné právní věci správně.

25. Podle § 250j odst. 1 o. s. ř. dospěje-li soud k závěru, že o sporu nebo o jiné právní věci má být rozhodnuto jinak, než rozhodl správní orgán, rozhodne ve věci samé rozsudkem.
26. Část pátá o. s. ř. reflektuje požadavek vyplývající z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která je pro Českou republiku závazná, aby věci soukromého práva, pokud o nich bylo rozhodnuto správním orgánem, byly podrobeny zvláštnímu procesu, v němž budou projednány způsobem, který judikatura Evropského soudu pro lidská práva označila termínem plná jurisdikce (srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. II. ÚS 1135/14, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2003, sp. zn. 7 As 2/2003 - rozhodnutí Ústavního soudu jsou veřejnosti přístupná na internetových stránkách Ústavního soudu <https://nalus.usoud.cz> a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu na internetových stránkách Nejvyššího správního soudu <https://www.nssoud.cz>).
27. Soudům v řízení podle části páté o. s. ř. je vyhrazeno rozhodování o věci až poté, co správní orgán rozhodne věcně o sporu nebo jiné právní věci vyplývající ze soukromoprávních vztahů; naopak řešení procesních otázek - jako je například odmítnutí správního orgánu věc projednat pro opožděnost návrhu na zahájení řízení či z jiného důvodu - náleží soudům ve správním soudnictví (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 2. 2013, sp. zn. 6 Ads 164/2012, uveřejněný pod č. 2853/2013 Sb. NSS, usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. [131/2002](#) Sb. ze dne 3. 11. 2009, sp. zn. Konf 84/2008 - rozhodnutí zvláštního senátu jsou veřejnosti přístupná na internetových stránkách Nejvyššího správního soudu <https://www.nssoud.cz>). Soud neprovádí přezkum správního aktu, nýbrž (znovu)projednává soukromoprávní nárok (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. 23 Cdo 1885/2021 - rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou veřejnosti přístupná na internetových stránkách Nejvyššího soudu <https://www.nssoud.cz>).
28. Podstata projednání a rozhodnutí téže věci (sporu nebo jiné právní věci), o níž bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem, v občanském soudním řízení spočívá v tom, že se účastník řízení před správním orgánem, který vyčerpal v řízení před správním orgánem řádné opravné prostředky a který není spokojen s konečným rozhodnutím správního orgánu, umožňuje, aby - bez ohledu na překážku věci pravomocně rozsouzené vytvořenou rozhodnutím správního orgánu - požadoval nové projednání sporu nebo jiné právní věci u soudu a nové rozhodnutí ve věci, dospěje-li soud k jiným závěrům než správní orgán. Nové projednání věci soudem tak navazuje na řízení před správním orgánem, aniž by bylo jeho výsledky vázáno, a předpokládá, že spor nebo jiná právní věc budou - v takovém rozsahu, v jakém o nich bylo před správním orgánem skončeno řízení - soudem definitivně uzavřeny a že nemohou být vráceny správnímu orgánu k dalšímu (novému) projednání a rozhodnutí (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3207/2014, ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 21 Cdo 4457/2015, či ze dne 24. 6. 2021, sp. zn. 24 Cdo 3774/2020).
29. Řízení podle části páté o. s. ř. má hybridní povahu přezkumnou i nalézací, a od správního soudnictví se významně odlišuje nejen např. vymezením okruhu účastníků, ale především způsobem rozhodnutí soudu v situaci, kdy soud shledá rozhodnutí správního orgánu nesprávným: civilní soud rozhodne sám přímo ve věci, zatímco správní soud by napadené rozhodnutí toliko zrušil, věc vrátil žalovanému a zavázal jej svým právním názorem (srov. usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. [131/2002](#) Sb. ze dne 8. 3. 2012, sp. zn. Konf 67/2011, uveřejněné pod č. 2663/2012 Sb. NSS).
30. Z uvedených judikturních závěrů se podává, že v řízení podle části páté o. s. ř. soud nepřezkoumává rozhodnutí správního orgánu a není vázán jeho skutkovými ani právními závěry. Řízení však (kvazi)přezkumnou povahu má a navazuje na řízení před správním orgánem, jehož věcné rozhodnutí je nezbytným předpokladem projednání věci před soudem. Požadavek na projednání věci soudem není samoučelný a slouží k zajištění věcné správnosti rozhodování tam, kde v soukromoprávních vztazích rozhodují správní orgány. Je-li úspěšné uplatnění návrhu v řízení před

správním orgánem (věcně) podmíněno naplněním předpokladu vyplývajícího z právního předpisu, lhotejno zda hmotněprávního či procesního, musí být naplnění tohoto předpokladu shledáno i v řízení před soudem. Takový předpoklad může představovat i existence naléhavého právního zájmu. Je-li žalobou podle části páté o. s. ř. uplatněn určovací návrh, kterému lze v řízení před správním orgánem vyhovět, jen je-li na požadovaném určení dán naléhavý právní zájem, zkoumá jeho existenci i soud, jelikož se jedná o předpoklad věcně úspěšného uplatnění návrhu v řízení před správním orgánem.

31. Část pátá o. s. ř. neobsahuje komplexní právní úpravu řízení o znovuprojednání soukromoprávního sporu či jiné právní věci, o nichž bylo rozhodnuto správním orgánem. Pro případy, kdy část pátá neobsahuje právní úpravu určitého procesního postupu či institutu, stanoví ustanovení § 245 o. s. ř., že se užijí přiměřeně ustanovení části první až čtvrté tohoto zákona, tedy i § 153 a 154 o. s. ř. (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. II ÚS 1135/14). Vzhledem k tomu je pro posouzení naplnění předpokladů pro věcně úspěšné uplatnění návrhu rozhodující stav v době rozhodování soudu.

32. Tomu odpovídá i úprava zjišťování skutkového stavu v řízení podle části páté o. s. ř., jejíž žádné ustanovení neukládá soudu vycházet ze skutkového stavu v době rozhodování správního orgánu. Soud sice může vzít za svá též skutková zjištění správního orgánu, možnost zopakovat důkazy provedené před správním orgánem však není dotčena (§ 250e odst. 2 o. s. ř.) a soud není vázán skutkovým stavem, jak byl zjištěn správním orgánem (§ 250e odst. 1 o. s. ř.). Nebrání-li tomu účinky koncentrace řízení (§ 250d o. s. ř.), smí přihlídnout i k nově tvrzeným skutečnostem a provést další důkazy. Soud je tedy oprávněn přihlídnout i k těm nově tvrzeným skutečnostem a důkazům o nich, které dokládají či vyvracejí naplnění předpokladů pro věcně úspěšné uplatnění návrhu, včetně těch, které tu v době rozhodování správního orgánu nebyly.

33. Jde-li o naléhavý právní zájem na určení, soud jeho existenci posoudí podle stavu ke dni svého rozhodnutí. Určení právního vztahu má subsidiární charakter a má místo jen tam, kde jiné prostředky nevedly nebo nemohou vést k účinné ochraně práv navrhovatele. To platí i v řízení před soudem podle části páté o. s. ř.

34. Opodstatněnou není námitka účastnice 1) týkající se (znovu)nabytí naléhavého právního zájmu a závislosti výsledku řízení na jeho rychlosti. Obecně platí, že nevyhovění určovacímu návrhu pro neexistenci naléhavého právního zájmu ke dni rozhodnutí soudu nebrání účastníku v novém uplatnění návrhu v době, kdy naléhavý právní zájem na takovém určení získá (změní-li se poměry, za nichž soud rozhodl o zamítnutí z důvodu neexistence naléhavého právního zájmu), což platí i tehdy, probíhá-li v době rozhodování o určovací návrhu jiné řízení, jehož výsledek by mohl založit změnu poměrů co do úsudku o (ne)existenci naléhavého právního zájmu na požadovaném určení (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. 29 Cdo 914/2014, uveřejněný pod č. [107/2014](#) Sb. rozh. obč.). Obdobně v poměrech řízení podle části páté o. s. ř. nepříznivé rozhodnutí soudu pro absenci naléhavého právního zájmu dotčenému účastníkovi nebrání v novém uplatnění návrhu ve správním řízení, změní-li se poměry, za nichž soud v řízení podle části páté nevyhověl určovacímu návrhu z důvodu neexistence naléhavého právního zájmu.

35. Posuzování existence naléhavého právního zájmu v době rozhodování soudu může vést k situacím, kdy bude shledán až v řízení před soudem a soud bude věc posuzovat na základě hledisek, jež nebyla posuzována správním orgánem, který návrhu nevyhověl (již) pro jeho neexistenci. Uvedené však neodůvodňuje stanovení jiného rozhodného okamžiku pro posouzení existence naléhavého právního zájmu, jelikož rozhodnutí soudu v řízení podle části páté o. s. ř. není závislé na výsledcích řízení před správním orgánem, ani na tom, v jakém rozsahu se správní orgán věcí zabýval. Ostatně popsaná situace se ve svém výsledku neliší od situace, kdy správní orgán návrhu nevyhoví proto, že neshledá existenci naléhavého právního zájmu nesprávně. Není přitom pochyb, že shledá-li

soud v posledně uvedené situaci návrh důvodným, musí mu vyhovět.

36. Nedůvodnou je i námitka účastnice 1), že přestal-li trvat naléhavý právní zájem až v době odvolacího řízení, nemohla účastnice 1) s tímto soudním řízením o odvolání žalobce disponovat. Účastnice 1) nemohla disponovat odvolacím řízením, a ani řízením před soudem prvního stupně, (již) proto, že se nejednalo o řízení zahájené k jejímu návrhu. Nicméně v jakékoli fázi soudního řízení byla oprávněna vzít zpět návrh na zahájení řízení před správním orgánem (§ 250h odst. 1 o. s. ř.), což neučinila.

37. S ohledem na shora uvedené dovolací soud shrnuje, že je-li úspěšné uplatnění návrhu na určení existence právního vztahu v řízení před správním orgánem ve sporu vyplývajícím z občanskoprávních, pracovních, rodinných nebo obchodních vztahů, podmíněno existencí naléhavého právního zájmu, zkoumá splnění této podmínky i soud v řízení podle části páté o. s. ř. a splněna musí být v době rozhodování soudu.

38. Protože v mezích, v nichž bylo dovolání shledáno přípustným, je rozsudek odvolacího soudu z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný a vady řízení, k nimž u přípustného dovolání dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (srov. § 242 odst. 3 větu druhou o. s. ř.), se ze spisu nepodávají, Nejvyšší soud dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)